

Respublika OAK jurnali

ISSN 2181-4201

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI

ILMIY-METODIK JURNALI

10.00.00 FILOLOGIYA FANLARI

13.00.00 PEDAGOGIKA FANLARI

SENTYABR 2026, 6-SON

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI
<https://etjournal.buxdpi.uz>

**BUXORO DAVLAT
PEDAGOGIKA
INSTITUTI**

BUXORO DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

TA'LIM TRANSFORMATSIYASI ILMIY – METODIK JURNAL

№. 6

BUXORO – 2026

BOSHLANG'ICH SINFLARDA TASVIRIY SAN'AT DARSLARINI INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA TASHKIL ETISH METODIKASI

Ibadullayeva Shaxnoza Ilxamovna

Buxoro davlat pedagogika instituti

Musiqa va tasviriy san'at kafedrası dotsenti, p.f.f.d(PhD)

shaxnozaibadullaeva23@gmail.com

Boymuradova Tursuntosh Ilhom qizi

Buxoro davlat pedagogika instituti

Musiqa va tasviriy san'at kafedrası 2-bosqich magistranti

Annotatsiya. Maqolada boshlang'ich sinflarda tasviriy san'at darslarini integrativ yondashuv asosida tashkil etishning metodik jihatlari yoritilgan. Tasviriy san'at mazmunini tabiatshunoslik, matematika, ona tili va texnologiyaga oid bilimlar bilan o'zaro bog'lash imkoniyatlari tahlil qilingan. Fanlararo bog'lanishlarni tanlashda tasviriy san'atning badiiy maqsadini saqlash, kuzatish va tahlilni ijodiy faoliyat bilan uyg'unlashtirish, muammoli hamda ko'p yechimli topshiriqlardan foydalanishga alohida e'tibor qaratilgan. Integrativ darsni tashkil etishning metodik usullari "Bargdan dekorativ kompozitsiya" topshirig'i misolida ochib berilgan. Shuningdek, o'quvchilarning ijodiy faoliyati va badiiy natijasini baholashga doir metodik tavsiyalar keltirilgan.

Tayanch so'zlar: integrativ yondashuv, tasviriy san'at, boshlang'ich ta'lim, fanlararo aloqa, metodik tizim, ijodiy faoliyat, badiiy topshiriq, refleksiya, baholash.

МЕТОДИКА ОРГАНИЗАЦИИ УРОКОВ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА В НАЧАЛЬНЫХ КЛАССАХ НА ОСНОВЕ ИНТЕГРАТИВНОГО ПОДХОДА

Ибадуллаева Шахноза Ильхамовна,

Бухарский государственный педагогический институт

Доцент кафедры «Музыка и изобразительное искусство»,

доктор философии по педагогическим наукам (PhD)

shaxnozaibadullaeva23@gmail.com

Боймурадова Турсунтош Илхом кизи

Бухарский государственный педагогический институт

Магистрант 2-го курса кафедры «Музыка и изобразительное искусство»

Аннотация. В статье рассматриваются методические аспекты организации уроков изобразительного искусства в начальных классах на основе интегративного подхода. Анализируются возможности взаимосвязи содержания изобразительного искусства со знаниями в области естествознания, математики, родного языка и технологии. Особое внимание уделяется сохранению художественной направленности урока при выборе межпредметных связей, сочетанию наблюдения и анализа с творческой деятельностью, а также использованию проблемных заданий, предполагающих различные варианты решения. Методические приемы организации интегративного урока раскрываются на примере задания «Декоративная композиция из листа». Также представлены методические рекомендации по оцениванию творческой деятельности учащихся и результатов их художественной работы.

Ключевые слова: интегративный подход, изобразительное искусство, начальное образование, межпредметная связь, методическая система, творческая деятельность, художественное задание, рефлексия, оценивание.

METHODOLOGY FOR ORGANIZING VISUAL ARTS LESSONS IN PRIMARY CLASSES THROUGH AN INTEGRATIVE APPROACH

Ibadullayeva Shakhnoza Ilkhamovna

Bukhara State Pedagogical Institute

Associate Professor of the Department of Music and Fine Arts,
Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
shaxnozaibadullaeva23@gmail.com

Boymuradova Tursuntosh Ilkhom kizi

Bukhara State Pedagogical Institute

Second-year Master's student at the Department of Music and Fine Arts

Abstract. The article examines methodological aspects of organizing visual arts lessons in primary classes through an integrative approach. It analyzes the possibilities of connecting visual arts content with knowledge from natural science, mathematics, the native language, and technology. Particular attention is given to maintaining the artistic focus of visual arts lessons when selecting interdisciplinary connections, combining observation and analysis with creative activities, and using problem-based tasks that allow for multiple solutions. Methods for organizing an integrative lesson are illustrated through the task “Decorative Composition Based on a Leaf.” The article also provides methodological recommendations for assessing pupils’ creative activities and the outcomes of their artistic work.

Keywords: integrative approach, visual arts, primary education, interdisciplinary connection, methodological system, creative activity, artistic task, reflection, assessment.

Kirish. Boshlang‘ich ta’limda o‘quvchi atrof-muhitdagi voqea va hodisalarni alohida fanlarga ajratilgan holda emas, balki o‘zaro bog‘liq va yaxlit tarzda idrok etadi. Tabiatdagi rang va shakllar, me‘moriy inshootlar, milliy naqshlar hamda kundalik buyumlar uning tasavvurida estetik, matematik, tabiiy va ijtimoiy mazmun bilan birgalikda namoyon bo‘ladi. Shu jihatdan tasviriy san‘at darslari o‘quvchining nafaqat tasvirlash ko‘nikmalarini shakllantirish, balki turli fanlardan egallagan bilimlarini kuzatish, tahlil qilish va ijodiy faoliyatda qo‘llash imkonini berishi bilan ham ahamiyatlidir.

Tasviriy san‘at fanining mazmuni boshqa o‘quv fanlari bilan tabiiy bog‘lanish imkoniyatiga ega. Jumladan, rang va uning tabiatdagi o‘zgarishlarini o‘rganish tabiatshunoslik, shakl, nisbat, simmetriya va fazoviy munosabatlarni anglash matematika, me‘moriy hamda amaliy san‘at namunalarini o‘rganish tarix va texnologiya, badiiy obrazni tavsiflash va unga munosabat bildirish esa ona tili bilan bog‘liq bilimlarni faollashtiradi. Bunday aloqalar o‘quvchining bir fan doirasida egallagan bilimini boshqa faoliyatga ko‘chirishga va undan yangi badiiy yechim yaratishda foydalanishga yordam beradi.

Integrativ yondashuvda turli fanlarga oid ma’lumotlarni bir mavzu doirasida shunchaki jamlash yetarli emas. Muhimi, tanlangan bilim va faoliyat usullarining muayyan badiiy vazifani bajarishga xizmat qilishidir. Masalan, o‘quvchi bargni tasvirlash jarayonida uning tabiiy tuzilishini kuzatishi, simmetriyasini aniqlashi, shaklini soddalashtirishi va shu asosda dekorativ obraz yaratishi mumkin. Bunday faoliyatda tabiatshunoslik va matematikaga oid bilimlar mustaqil maqsadga aylanmaydi, aksincha, tasviriy san‘atga oid ijodiy vazifani hal qilish vositasi sifatida namoyon bo‘ladi. Shu bilan birga, fanlararo bog‘lanishlardan me‘yoridan ortiq yoki sun‘iy foydalanish tasviriy san‘at darsining badiiy mazmunini susaytirishi mumkin.

Darsning asosiy e’tibori rang, shakl, kompozitsiya, ritm, obraz va badiiy ifoda vositalaridan chetlashib, qo‘shimcha ma’lumotlarni o‘zlashtirishga qaratilib qolishi ehtimoli mavjud. Shuning uchun integrativ darsda boshqa fanlarga oid mazmunni tanlash uning hajmi bilan emas, balki badiiy vazifani bajarish uchun zarurligi bilan belgilanishi maqsadga muvofiq. Boshlang‘ich sinflarda tasviriy san‘atni integrativ asosda tashkil etish shu tariqa fanlararo bilimlarni tanlash, ularni badiiy-amaliy faoliyatga tatbiq etish, o‘quvchiga mustaqil ijodiy yechim izlash imkonini yaratish hamda bajarilgan ishni tahlil qilish kabi o‘zaro bog‘liq metodik masalalarni yuzaga keltiradi. Mazkur masalalarning metodik yechimini yoritish

tasviriy san'at darslarining mazmunini boyitish va o'quvchilarning turli fanlardan egallagan bilimlarini ijodiy faoliyatda qo'llash imkoniyatlarini kengaytirishda muhim ahamiyatga ega.

Adabiyotlar tahlili. Integrativ ta'lim masalasi pedagogik tadqiqotlarda o'quv fanlari o'rtasidagi bog'lanishni ta'minlash, bilimlarni yaxlit holda o'zlashtirish hamda ularni turli faoliyatlarda qo'llash bilan bog'liq holda o'rganilgan. R.A. Mavlonova va N.H. Rahmonqulova boshlang'ich ta'limda integratsiyaning ahamiyatini yoritib, turli fanlarga oid bilimlarni o'zaro bog'lash o'quvchilarda borliq haqidagi yaxlit tasavvurni shakllantirishga xizmat qilishini ta'kidlaydi [1].

Tasviriy san'atni o'qitish metodikasida fanlararo bog'lanish o'quvchining kuzatish, idrok etish, tasavvur qilish va ijodiy faoliyatini rivojlantirish bilan bevosita bog'liq. B.N. Oripov tasviriy san'at ta'limida o'quvchilarning ko'rish va kuzatish qobiliyatlarini rivojlantirish, tasviriy faoliyat orqali ularning tafakkuri va tasavvurini shakllantirish masalalariga e'tibor qaratadi [2]. Bu jihatlar integrativ darsda boshqa fanlardan olingan bilimlarni badiiy faoliyat bilan bog'lash uchun metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

Xorijiy tadqiqotlarda san'at va integrativ ta'lim masalalari turli nuqtayi nazardan o'rganilgan. J. Dewey san'atni insonning tajribasi va atrof-muhit bilan o'zaro munosabatiga bog'liq yaxlit faoliyat sifatida talqin qiladi [3]. E.W. Eisner esa san'at ta'limining kuzatish, talqin qilish, fikrlash va bir muammoning turli yechimlarini izlashdagi imkoniyatlariga alohida e'tibor qaratadi [4]. Ushbu qarashlar tasviriy san'at darsida o'quvchining tayyor namunani takrorlashidan ko'ra, kuzatish va mustaqil badiiy yechim topishga yo'naltirilishi muhimligini ko'rsatadi.

J.A. Beane integrativ ta'lim mazmunini alohida fanlarga oid bilimlarni oddiy birlashtirishdan ko'ra, ularni o'quvchi uchun ahamiyatli bo'lgan muammo va mavzular atrofida o'zaro bog'lash nuqtayi nazaridan ko'rib chiqadi [5]. San'at integratsiyasi masalasini o'rgangan L. Bresler san'atning boshqa fanlar bilan o'zaro munosabatining turli shakllarini tavsiflab, integratsiyaning ta'lim jarayonidagi o'rnini tahlil qilgan [6]. J. Marshall esa san'atga asoslangan ta'limda fanlararo va transdissiplinar bog'lanishlar o'quvchilarning turli sohalarga oid bilimlarni o'zaro aloqador holda anglashiga imkon berishini yoritadi [7].

Mazkur ilmiy-metodik qarashlarning tahlili integrativ yondashuvni tasviriy san'at darsiga boshqa fanlardan qo'shimcha ma'lumot kiritish sifatida tushunish yetarli emasligini ko'rsatadi. Boshlang'ich sinflarda fanlararo bilim o'quvchining kuzatishi, taqqoslashi, shakl, rang va nisbat xususiyatlarini anglashi hamda ular asosida mustaqil badiiy yechim yaratishiga xizmat qilishi lozim. Shu sababli tasviriy san'at darslarida integratsiyaning metodik mazmunini fanlararo bilimni tanlash – uni badiiy faoliyatda qo'llash – ijodiy natijani yaratish va baholash o'rtasidagi bog'liqlik asosida ko'rib chiqish maqsadga muvofiq.

Metodologiya. Tadqiqotda boshlang'ich sinflarda tasviriy san'at darslarini integrativ yondashuv asosida tashkil etishning metodik jihatlarini o'rganishda ilmiy-pedagogik va metodik adabiyotlarni tahlil qilish, qiyoslash, umumlashtirish, pedagogik kuzatish hamda metodik topshiriqlarni tahlil qilish usullaridan foydalanildi. Integrativ yondashuvni tahlil qilishda fanlararo bilimlarning badiiy vazifaga mosligi, ularning o'quvchining amaliy-ijodiy faoliyatiga tatbiq etilishi va yakuniy badiiy natijada namoyon bo'lishi asosiy mezon sifatida olindi.

Tadqiqot doirasida integratsiya turli fanlarga oid ma'lumotlarni bitta mavzu doirasida jamlash sifatida emas, balki o'quvchining avval egallagan bilim va tajribasidan badiiy muammoni anglash va ijodiy yechim topishda foydalanish jarayoni sifatida qaraldi. Bunda tasviriy san'at darsining badiiy maqsadi yetakchi o'rinda saqlanib, tabiatshunoslik, matematika, ona tili va texnologiyaga oid bilimlarning rang, shakl, nisbat, simmetriya, ritm, kompozitsiya va obraz kabi tasviriy san'at tushunchalarini o'zlashtirishga qay darajada xizmat qilishi e'tiborga olindi.

1-jadval. Tasviriy san’at darsida integratsiyaning metodik darajalari

Integratsiya darajasi	Asosiy savol	O‘qituvchi harakati	O‘quvchi natijasi
Mazmuniy	Qaysi bilimlar badiiy vazifani ochadi?	Yetakchi tushuncha va zarur fanlararo bog‘lanishni tanlaydi	Hodisani yaxlit tushunadi
Faoliyatli	Qaysi amallar orqali bilim qo‘llanadi?	Kuzatish, tajriba, eskiz va ijodiy ishni ketma-ket tashkil etadi	Bilimni amaliy vaziyatga ko‘chiradi
Natijaviy	Yaxlit natija nimada ko‘rinadi?	Jarayon va mahsulot uchun mezonlarni belgilaydi	Badiiy mahsulotini asoslab taqdim etadi

Integrativ faoliyatni metodik jihatdan tahlil qilishda uchta o‘zaro bog‘liq yo‘nalish — mazmuniy, faoliyatli va natijaviy integratsiya asos qilib olindi. Mazmuniy yo‘nalishda badiiy vazifani ochib berishga xizmat qiluvchi fanlararo bilimlarni tanlash; faoliyatli yo‘nalishda ushbu bilimlarni kuzatish, taqqoslash, tajriba, eskiz va ijodiy ish jarayonida qo‘llash; natijaviy yo‘nalishda esa egallangan bilim va amaliy harakatlarning yaratilgan badiiy mahsulot hamda uning izohida namoyon bo‘lishi tahlil qilindi.

Muhokama. Integrativ yondashuv asosida tasviriy san’at darsini tashkil etishda fanlararo bog‘lanishning mavjudligi emas, balki uning badiiy vazifaga qay darajada xizmat qilishi muhim hisoblanadi. Bir mavzu doirasida bir nechta fanlarga oid ma’lumotlarni jamlash darsni o‘z-o‘zidan integrativ mazmunga ega qilmaydi. Fanlararo bilim o‘quvchini kuzatishga, muhim belgilarni ajratishga, taqqoslashga va shu asosda mustaqil badiiy yechim yaratishga olib kelgandagina integratsiya amaliy ahamiyat kasb etadi. Tasviriy san’at darsida integratsiyaning tashkil etishda badiiy maqsadning yetakchiligi saqlanishi zarur. Masalan, “Me’moriy manzara” mavzusida geometrik shakllar, nisbat va perspektivaga oid matematik bilimlardan foydalanish tasvirni to‘g‘ri qurishga yordam beradi. Biroq matematika mazmunining batafsil tushuntirilishi tasviriy faoliyat uchun ajratilgan vaqtni kamaytirishi mumkin. Shu sababli o‘qituvchi boshqa fanlardan olinadigan ma’lumotlarni ularning hajmiga ko‘ra emas, balki badiiy vazifani bajarish uchun zarurligiga ko‘ra tanlashi lozim. Integrativ yondashuv o‘quvchining faoliyatini ham o‘zgartiradi. An’anaviy reproduktiv topshiriqda o‘quvchi ko‘rsatilgan namunani takrorlashga harakat qilsa, integrativ topshiriqda kuzatilgan hodisa yoki obyekt asosida o‘z yechimini izlaydi. Masalan, “Daraxt rasmini namunaga qarab chizing” topshirig‘i o‘rniga “Shamolli kun taassurotini chiziq, rang va shakl orqali qanday ifodalash mumkin?” kabi muammoli savol berilishi o‘quvchini tabiat hodisasini kuzatish, uning xarakterli belgilarini aniqlash va tegishli tasviriy vositalarni mustaqil tanlashga undaydi. Bunda fanlararo bilim tayyor javob sifatida emas, ijodiy qaror qabul qilish vositasi sifatida qo‘llanadi. Integrativ darsda kuzatish, taqqoslash, evristik suhbat, kichik tajriba, eskiz yaratish, ijodiy ish va refleksiya kabi metodlarning o‘zaro bog‘lanishi alohida ahamiyatga ega. Ushbu metodlarning har biri muayyan vazifani bajaradi: kuzatish obyektning xarakterli xususiyatlarini aniqlashga, taqqoslash o‘xshash va farqli belgilarni ajratishga, tajriba rang, shakl yoki materialning turli imkoniyatlarini sinashga, eskiz esa yakuniy kompozitsiyadan oldin bir nechta yechimni ko‘rib chiqishga yordam beradi. Shu tariqa o‘quvchi tayyor namunani takrorlashdan asta-sekin mustaqil badiiy izlanishga o‘tadi. Integrativ yondashuvni amaliyotga tatbiq etishda fanlararo mazmunni tanlashning o‘zi yetarli emas. Tanlangan bilim o‘quvchining badiiy izlanishiga olib keladigan faoliyatlar bilan bog‘lanishi zarur. Shu nuqtayi nazardan integrativ tasviriy san’at darsida o‘quv faoliyatini muammoni anglashdan boshlab mustaqil ijodiy yechim yaratish va o‘z faoliyatini tahlil qilishgacha bo‘lgan o‘zaro bog‘liq jarayon sifatida tashkil etish mumkin.

2-jadval. Integrativ tasviriy san’at darsining bosqichli modeli

Bosqich	Metodik vazifa	O‘quvchi faoliyati	Natija
1. Muammo va motivatsiya	Hayotiy-badiiy vaziyatni savol shaklida qo‘yish	Kuzatadi, taxmin qiladi, savol beradi	Anglangan ijodiy muammo
2. Fanlararo izlanish	Zarur bilim, obyekt va manbalarni tanlash	Taqqoslaydi, o‘lchaydi, tavsiflaydi	Tayanch bilim va dalil
3. Badiiy tajriba	Material, rang yoki shakl bilan qisqa sinov o‘tkazish	Variantlarni sinaydi, xulosa chiqaradi	Texnik va ifodaviy topilma
4. Ijodiy mahsulot	Eskizdan yakuniy ishga o‘tishni boshqarish	Individual yoki guruhli mahsulot yaratadi	Yaxlit badiiy yechim
5. Taqdimot va refleksiya	Mezon asosida teskari aloqa tashkil etish	Ishini izohlaydi, o‘zini baholaydi	Anglangan natija va keyingi vazifa

Natija. Tahlillar natijasida boshlang‘ich sinf tasviriy san’at darslarida integrativ yondashuvni tashkil etishda fanlararo bilimlarning miqdori emas, balki ularning badiiy vazifa bilan mazmunan bog‘lanishi muhim ekanligi aniqlandi. Tasviriy san’atga boshqa fanlar mazmunini kiritishda rang, shakl, nisbat, ritm, kompozitsiya va obraz kabi badiiy tushunchalar yetakchi o‘rinda saqlanishi, fanlararo bilimlar esa o‘quvchining ushbu tushunchalarni chuqurroq anglashiga va ijodiy faoliyatda qo‘llashiga xizmat qilishi lozim. Integrativ faoliyatni mazmuniy, faoliyatli va natijaviy yo‘nalishlarda ko‘rib chiqish ularning o‘zaro bog‘liqligini ko‘rsatdi. Mazmuniy yo‘nalishda o‘quvchi uchun zarur fanlararo bilim tanlansa, faoliyatli yo‘nalishda ushbu bilim kuzatish, taqqoslash, tajriba, eskiz va ijodiy izlanish orqali amaliyotga ko‘chiriladi. Natijaviy yo‘nalishda esa o‘quvchining egallagan bilimlari mustaqil badiiy yechim, yaratilgan mahsulot va uni izohlash jarayonida namoyon bo‘ladi. Shu jihatdan integrativ darsning natijasi faqat tayyor rasm yoki buyum bilan emas, balki unga olib kelgan ijodiy jarayon bilan ham belgilanadi.

“Bargdan dekorativ kompozitsiya” topshirig‘i tahlili fanlararo bilimlarni badiiy faoliyatga tabiiy ravishda bog‘lash imkoniyatini ko‘rsatdi. Bargning tuzilishi, konturi va rang xususiyatlarini kuzatish, simmetriya va nisbatni aniqlash o‘quvchiga tabiiy shaklning muhim belgilarini ajratishga yordam beradi. Ushbu belgilarni soddalashtirish, stilizatsiya qilish, turli rang va kompozitsion variantlarni sinab ko‘rish esa olingan bilimning yangi badiiy yechimga aylanishini ta’minlaydi. Bunda o‘quvchining tayyor namunani takrorlashi emas, kuzatilgan obyekt asosida individual yechim yaratishi asosiy natija sifatida qaraladi. Integrativ topshiriqlarda baholash mazmuni ham kengayadi. Faqat yakuniy ishning tashqi ko‘rinishi yoki texnik bajarilishini baholash o‘quvchining izlanish jarayonini to‘liq aks ettirmaydi. Shu sababli kuzatish va fanlararo bog‘lanish, g‘oya va variantlilik, badiiy yechim hamda refleksiya integrativ badiiy-ijodiy faoliyatni baholashning asosiy mezonlari sifatida belgilandi (3-jadval).

3-jadval. Integrativ ijodiy faoliyatni baholash mezonlari

Mezon	3 ball	2 ball	1 ball
Kuzatish va bog‘lanish	Muhim belgini aniqlab, fanlararo bilimni o‘rinli qo‘llaydi	Belgini aniqlaydi, ammo bog‘lanishni qisman izohlaydi	Belgini umumiy ko‘rsatadi, bog‘lanish noaniq
G‘oya va	Bir necha variant	Ikki variant yaratadi,	Bitta tayyor yechim

Mezon	3 ball	2 ball	1 ball
variantlilik	yaratib, tanlovini asoslaydi	izohi qisqa	bilan cheklanadi
Badiiy yechim	Kompozitsiya, rang va texnika mazmunga uyg'un	Asosiy vositalar mos, ayrim kamchilik bor	Vositalar tasodifiy yoki tugallanmagan
Refleksiya	Jarayon, o'zgarish va natijani aniq tahlil qiladi	Natijani izohlaydi, jarayon tahlili qisqa	Faqat yoqdi-yoqmadi darajasida javob beradi

Xulosa. Boshlang'ich sinflarda tasviriy san'at darslarini integrativ yondashuv asosida tashkil etish o'quvchilarning turli fanlardan egallagan bilimlarini badiiy faoliyat bilan bog'lash imkonini beradi. Bunda integratsiyaning mazmuni darsga ko'proq fanlarni jalb etish bilan emas, balki tanlangan fanlararo bilimlarning muayyan badiiy vazifani anglash va hal etishga xizmat qilishi bilan belgilanadi. Tahlillar integrativ darsda tasviriy san'atning asosiy maqsadini saqlash, fanlararo bog'lanishlarni mavzuga muvofiq tanlash, kuzatish va tahlilni badiiy izlanish bilan uyg'unlashtirish hamda o'quvchiga mustaqil ijodiy yechim topish imkonini berish muhimligini ko'rsatdi.

Mazmuniy, faoliyatli va natijaviy yo'nalishlarning o'zaro bog'lanishi esa fanlararo bilimning badiiy mahsulot yaratish jarayoniga izchil tatbiq etilishiga xizmat qiladi. Integrativ topshiriqlarni tashkil etishda tayyor namunani takrorlashdan ko'ra, o'quvchini kuzatish, taqqoslash, bir nechta variant yaratish va ular orasidan maqsadga muvofiq badiiy yechimni tanlashga yo'naltirish maqsadga muvofiq. Shu bilan birga, baholashda faqat yakuniy ishning texnik va estetik sifati emas, balki fanlararo bog'lanishni anglash, g'oya va variantlilik, badiiy vositalardan foydalanish hamda refleksiya jarayonini ham hisobga olish zarur. Shunday qilib, integrativ yondashuv tasviriy san'at darsining mustaqil badiiy mazmunini saqlagan holda o'quvchining avvalgi bilim va tajribasini yangi ijodiy vaziyatda qo'llashiga sharoit yaratadi. Mazkur yondashuvdan foydalanishda fanlararo bilim – badiiy izlanish – ijodiy yechim – refleksiya o'rtasidagi uzviylikni ta'minlash boshlang'ich sinf tasviriy san'at darslarini metodik jihatdan mazmunli tashkil etishning muhim sharti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mavlonova R.A., Rahmonqulova N.H. Boshlang'ich ta'limning integratsiyalashgan pedagogikasi: o'quv qo'llanma. – Toshkent: Ilm Ziyo, 2009. – 192 b.
2. Oripov B.N. Tasviriy san'at va uni o'qitish metodikasi: o'quv qo'llanma. – Toshkent, 2004. – 176 b.
3. Dewey J. Art as Experience. – New York: Minton, Balch & Company, 1934. – 355 p.
Eisner E.W. The Arts and the Creation of Mind. – New Haven: Yale University Press, 2002. – 258 p.
4. Beane J.A. Curriculum Integration: Designing the Core of Democratic Education. – New York: Teachers College Press, 1997. – 122 p.
5. Bresler L. The Subservient, Co-Equal, Affective, and Social Integration Styles and Their Implications for the Arts // Arts Education Policy Review. – 1995. – Vol. 96, No. 5. – P. 31–37. – DOI: 10.1080/10632913.1995.9934564.
6. Marshall J. Transdisciplinarity and Art Integration: Toward a New Understanding of Art-Based Learning Across the Curriculum // Studies in Art Education. – 2014. – Vol. 55, No. 2. – P. 104–127. – DOI: 10.1080/00393541.2014.11518922.
7. Marshall J. Transdisciplinarity and Art Integration: Toward a New Understanding of Art-Based Learning Across the Curriculum // Studies in Art Education. – 2014. – Vol. 55, No. 2. – P. 104–127. – DOI: 10.1080/00393541.2014.11518922.

MUNDARIJA

PEDAGOGIKA, PSIXOLOGIYA VA METODIKA	
SHAXSDA SOG‘LOM TURMUSH TARZI KO‘NIKMASINI RIVOJLANTIRISH Rahimboyev Rustamjon Abdurahmon o‘g‘li	4
O‘ZBEK VA INGLIZ SOMATIK MAQOLLARIDA KONSEPTUAL METAFORA, METONIMIYA VA PRAGMATIK VAZIFALAR Xamdamova Gulshan Xamroyevna	9
TALABALARNING INGLIZ TILIDA O‘QISH KO‘NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA PSIXOLOGIK OMILLARGA YO‘NALTIRILGAN INTERAKTIV METODLARDAN FOYDALANISH METODIKASI Turayeva Xurshida Toxirovna	16
BOSHLANG‘ICH TA‘LIMDA TASVIRIY SAN‘ATNI STEAM YONDASHUVI ASOSIDA O‘QITISHNING DIDAKTIK TAMOYILLARI Ibadullayeva Shaxnoza Ilxamovna, G‘ulomova Shahruza Faxritdinovna	21
BOSHLANG‘ICH SINFLARDA TASVIRIY SAN‘AT DARSLARINI INTEGRATIV YONDASHUV ASOSIDA TASHKIL ETISH METODIKASI Ibadullayeva Shaxnoza Ilxamovna, Boymuradova Tursuntosh Ilhom qizi	28
FORMATIV BAHOLASHNING “360 DARAJA” MODEL: INGLIZ TILI DARSLARIDA O‘Z-O‘ZINI, O‘ZARO VA O‘QITUVCHI TOMONIDAN BAHOLASHNI INTEGRATSIYA QILISH METODIKASI Xoldorova Shahlo Shuhratjon qizi	34
BOLALARNI MAKTABGA TAYYORLASHDA PEDAGOG VA TARBICHILARINING KASBIY MALAKALARI ASOSIDA PSIXOLOGIK TRENINGLARDAN FOYDALANISHNING UMUMIY ASOSLARI Jo‘rayeva Dilnoza O‘ktam qizi	40
BO‘LAJAK BOSHLANG‘ICH SINF O‘QITUVCHILARIDA ADAPTIV PEDAGOGIK TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH Kuldosheva Sabohat Otamurodovna	44
BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARI BILAN O‘TKAZILADIGAN JISMONIY TARBIYA MASHG‘ULOTLARINING XUSUSIYATLARI VA SHAKLLARI Ibadova Zamira Rashidovna	51
BOSHLANG‘ICH SINF O‘QUVCHILARIDA IJTIMOIIY-MA‘NAVIY QADRIYATLARNI SHAKLLANTIRISH (TARBIYA FANI MISOLIDA) Jabborova Azizaxon Husniddin qizi	58

XORIJIY TIL O'QITUVCHILARI TOMONIDAN FRANSUZ TILINI O'RGATISHDA QO'LLANILADIGAN METODOLOGIK TAMOYILLAR Hojiyeva Gulchehra Salimovna	65
INNOVATIVE EDUCATIONAL TECHNOLOGIES FOR DEVELOPING ENTREPRENEURIAL CULTURE AMONG UNIVERSITY STUDENTS IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION Niyazov Mirshod Khayatovich	74
RAQAMLI TA'LIMDA SUN'IY INTELLEKT: PEDAGOGIK LOYIHALASHNING YANGI YONDASHUVLARI Xolliyev Nurbek Askarovich	79
"TALABALAR SPORT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILMIY-METODIK ASOSLARI" Jo'rayeva Zarifa Oltinboy qizi	89
SOG'LOM TURMUSH TARZINING MA'NAVIY ASOSLARI Rahimboyev Rustamjon Abdurahmon o'g'li	95
PEDAGOGICAL CONDITIONS AND A TASK-BASED MODEL FOR DEVELOPING THE SPEECH COMPETENCE OF FUTURE ENGLISH LANGUAGE TEACHERS Zaripova Soxiba Orif qizi,	100
RAQAMLI TA'LIM SHAROITIDA INGLIZ TILINI O'QITISH METODIKASINI SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA MODERNIZATSIYA QILISH Zokirjonova Maftuna Shuxratovna	110
BO'LAJAK O'QITUVCHILAR TAYYORLOVI: ZAMONAVIY TALABLAR VA TRANSFORMATIV RIVOJLANISH Safarova Nigora Nasillovna	118
SUN'IY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH ASOSIDA BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH Yaxyayeva Madina Ibrohim qizi	124
METHODOLOGY FOR ENHANCING COMMUNICATIVE COMPETENCES OF LANGUAGE UNIVERSITY STUDENTS THROUGH THE APPLICATION OF COACHING TECHNOLOGIES. Abbasova Nargiza Kabilovna	129
SOME REMARKS ON THE WORKS OF EASTERN PANDOM Umarova Sitora Mukhlisovna	134
ICHKI TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDAGI DAVLAT DASTURLARINING O'RNI VA AHAMIYATI (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA) Mo'minova Ozodaxon Dilmurodjon qizi	143
SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHDA JISMONIY FAOLLIKNING O'RNI VA AHAMIYATI A.B.Jaksimuratov	145
FILOLOGIYA FANLARI	
O'ZBEK TILIDA EMOTIKON VA EMOJI BIRLIKLARINING LINGVISTIK VAZIFALARI	153

Umurzakova Zuxraxon Yusupjon qizi	
INGLIZ VA O'ZBEK LINGVOMADANIYATLARIDA "DARAXT-INSON" METAFORASI: QIYOSIY LINGVOMADANIY TAHLILI Ibragimova Gulshan Raimovna	158
ЖОМИЙ ВА НАВОИЙ ШЕЪРИЙ ИДИОСТИЛИНИ ҚИЁСИЙ-ЛИНГВОПОЭТИК ТАДҚИҚ ЭТИШНИНГ НАЗАРИЙ АСОСЛАРИ Чориев Таваккал Равшанович	162
TALABALARDA YOZMA NUTQ KOMPETENSIYASINI SHAKLLANTIRISH VA XALQARO BAHOLASH MEZONLARI TAHLILI Alimardonova Malika Botir qizi	172
PRESERVATION AND TRANSFORMATION OF NATIONAL-CULTURAL COMPONENTS IN FOLK TALES RETOLD BY GENERATIVE ARTIFICIAL INTELLIGENCE Fayyozjon Azimov	176
THE FREQUENCY OF METAPHORICAL USES OF THE LEXEME YURAK IN ABDULLA QODIRIY'S BYGONE DAYS: A CORPUS-BASED ANALYSIS Shodiyeva Madinabonu Shavkat qizi	183
TARIXIY VOQEALARNING YANGICHA TALQINI (XAYRIDDIN SULTONNING "YALDO KECHASI" ROMANI ASOSIDA) UO'K 821.512.133 Xo'jamurodova Oydin Xo'jamurod qizi	192
BOLALAR SHE'RIYATIDA YUMORNING POETIK TABIATI VA UNI TAHLIL QILISH MEZONLARI	197
Qobilova Aziza Ahrorovna	
ОТ ЯЗЫКОВОГО ФЕНОМЕНА К ИССЛЕДОВАНИЮ: ФЕНОМЕН- ОРИЕНТИРОВАННОЕ ОБУЧЕНИЕ РУССКОМУ ЯЗЫКУ В УЗБЕКСКИХ ГРУППАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ГЕНЕРАТИВНОГО ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА. Мустафаева Дилфуза Нематиллоевна	205
РОЛЬ ИСТОРИЧЕСКИХ ФАКТОВ В ФОРМИРОВАНИИ ОБРАЗА АМИРА ТИМУРА В УЗБЕКСКОЙ И АНГЛИЙСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ Пулатова Мохичехра Темировна	213
ANIQ VA TABIIY FANLAR	
CHAQIRIQQACHA HARBIY TA'LIM YO'NALISHI TALABALARNING O'QUV MASHG'ULOTLARINI TASHKIL ETISHNING QONUNIYATLARI. Aminov Pahlavon Hamid o'g'li	219
HUDUDLARDA ISHLAB CHIQRISH KUCHLARINI OQILONA JOYLASHTIRISHNING ZAMONAVIY YONDASHUVLARI Axmedova Nozima Fayzulloevna	227
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA UZOQ MUDDATLI AKTIVLAR HISOBINI YURITISHDA ERP TIZIMLARINING O'RNI: AMALIYOT VA MUAMMOLAR Yusupova Nilufar Qasimovna	233

BIOKIMYO FANINI SUN'YI INTELLEKT TEKNOLOGIYALARINI QO'LLAB OLIB BORILGAN TAJRIBA- SINOV NATIJALARINING MATEMATIK-STATISTIK TAHLILI G.A.Ixtiyarova, J.M.Sharopov, N.Z.Eshchanova, S.M.Axmedova	239
SUN'YI INTELLEKT VOSITALARI YORDAMIDA BO'LAJAK INGLIZ TILI O'QITUVCHILARINING DARSNI LOYIHALASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI	248
Zokirova Sitorabonu Shokirjonovna	